

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЛОМАКІНА СВІТЛАНА ГЕННАДІЇВНА

**МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ГРОМАДСЬКОГО
КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ**

Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Науковий інтерес до вивчення питання громадського контролю за діяльністю органів державної влади викликаний активізацією ролі громадян у житті держави в умовах подальшої демократизації українського суспільства, розвитку євроінтеграційних процесів та глобалізації, інформаційного простору. В умовах сучасних перетворень проблематика громадського контролю набуває особливого значення та актуальності, що в свою чергу вимагає з необхідністю змінити уявлення про його сутність.

В процесі трансформацій України як відкритої держави громадський контроль стає не тільки обов'язковою складовою державного управління, але й основним показником для розвитку громадянського суспільства. Його вектор спрямований на подальшу розбудову національної системи участі громадськості в управлінні державними та суспільними справами. З зазначеного можна зробити висновки що, існує об'єктивна потреба теоретичного обґрунтування змін та модернізаційних заходів у зазначеній темі та потреба якісного належного наукового забезпечення.

Об'єктом дослідження є громадський контроль за діями органів виконавчої влади.

Предметом дослідження є механізми здійснення громадського контролю за діями органів виконавчої влади в Україні.

Метою даного дослідження є визначення сучасних факторів, які впливають на державну міграційну політику; визначення напрямків удосконалення державного регулювання міграційними процесами та з'ясування її основних принципів і функцій.

Мета дослідження. Виходячи з актуальності теми, метою магістерської роботи є виокремлення правових та теоретичних основ інституту громадського контролю за діяльністю органів влади та розробка рекомендацій щодо підвищення його ефективності в сучасних трансформаційних умовах.

Для досягнення цієї мети вирішувалися такі **завдання**:

- розкрити поняття та завдання громадського контролю за діями органів виконавчої влади;
- проаналізувати еволюцію концепції громадського контролю;
- визначити місце та роль громадського контролю за діями органів влади в зарубіжних країнах;
- дослідити проблеми здійснення механізму громадського контролю за діями органів виконавчої влади в Україні;
- охарактеризувати ефективність використання зарубіжного досвіду механізму громадського контролю за діями органів влади в Україні;
- надати практичні рекомендації щодо підвищення якості здійснення громадського контролю за діями органів виконавчої влади.

У контексті дослідження теми громадського контролю обґрунтовані в теоретичні висновки положення, що стали результатами наукових пошуків як вітчизняних так і зарубіжних вчених, як: Л. Акопов, О. Андрійко, Р. В. Беляєв, А. Бухневич, О. Гетманець, А. Грабильніков, С. Денисюк, О. Забралова, Д. Єрмоленко, В. Кириченко, А. Колодій, О. Коломитцева, В. Костицький, С. Кушнір, В. Мартиненко, Е. Маштакова, С. Новіков, Т. Наливайко, Ю. Оболенський, О. Полінець, В. Погорілко, Л. Рогатіна, О. Селіванова, О. Скакун, О. Скопич, О. Скрипнюк, О. Сушинський, В. Тацій, О. Фрицький, М. Цвік, Ю. Шемшученко, С. Шестак та ін. Визнаючи вагомий внесок зазначених авторів у дослідження проблеми громадського контролю, слід зазначити, що сучасний стан наукових розробок не завжди ґрунтується на єдиній теоретичній та методологічній базі, зумовлений глобалізаційними та євроінтеграційними процесами, характеризується нецілісною й певною концептуальною невпорядкованістю. Теоретичні розробки окремих спрямувань громадського контролю ще остаточно не вивчили цієї проблематики.

Методи дослідження. Методологічною основою магістерської роботи є система філософських та загальнонаукових підходів. Діалектичний метод

пізнання громадського контролю дав змогу дослідити його в статичній та динамічній, а також зробити висновки щодо взаємозв'язку й взаємодії основних категорій, використаних у магістерській. Визначення сутності та уточнення змісту головних понять за темою дослідження здійснено за допомогою методів термінологічного аналізу. З позицій синергетичного підходу громадський контроль розглянуто як складну, відкриту, динамічну, соціальну систему. Згідно з комунікативним підходом громадський контроль досліджено як форму взаємодії його суб'єктів; історичний метод – розкрити загальні засади розвитку та становлення громадського контролю; логіко-семантичний – поглибити категоріально-понятійний апарат, визначити сутність й особливості громадського контролю. Порівняльно-правовий метод – вивчити вітчизняну та зарубіжну теорію й практику у сфері правового регулювання громадського контролю; методи моделювання та прогнозування – здійснити пошук оптимальної теоретико-правової моделі громадського контролю.

Практичне значення За нинішніх умов ця проблема має важливе значення, оскільки результати наукових досліджень за даною тематикою сприятимуть послідовному, комплексному й системному реформуванню сучасної системи громадського контролю не тільки з огляду на позитивну практику країн Європейського Союзу та й взагалі світу, але й з урахуванням вітчизняного досвіду. Усе вищенаведене зумовило вибір теми, формування мети дослідження, визначення його наукової новизни та практичного значення.

При написанні даної магістерської роботи аналітичними та інформаційними джерелами дослідження була наукова література, політичні газети, наукові журнали та інтернет-ресурси, загалом використано 117 джерел.

Дана робота складається з трьох розділів, 6 підрозділів та списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок 111, з них основного тексту 96 стор.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження та висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи дослідження механізму громадського контролю»* охарактеризовано проблематику та джерельну базу дослідження громадського контролю.

Підрозділ 1.1. *«Поняття та завдання громадського контролю за діями органів виконавчої влади»* присвячений аналізу стану наукової розробки проблеми.

На даний час визначена велика кількість понять «громадський контроль», що ґрунтуються на різних методологічних підходах. Причиною цього є вплив об'єктивних історичних обставин на досліджуване поняття, його складна внутрішня конструкція, а також бажання багатьох науковців розкривати зміст поняття «громадський контроль», спираючись лише від одного з елементів його структури.

Зроблено висновок, що участь в управлінні справами держави щільно пов'язана з реалізацією принципу народовладдя. Науковцями наголошується на пріоритетності права участі в управлінні державними справами серед політичних прав громадян, що відображають демократичну природу взаємовідносин громадян із державою та покликані забезпечити захист людей від будь-якого обмеження їх свободи. Становлення громадського контролю як форми участі громадськості в управлінні державними справами сприятиме: розвитку легітимності діяльності органів публічної влади; підвищенню якості владного рішення; становленню громадянського суспільства; вдосконаленню зв'язків між органами влади та інституціями громадянського суспільства; високій активності громадян тощо.

Проведений комплексний аналіз дозволяє зробити висновки, що одним із головних державно-правових явищ є громадський контроль. Поняття «громадський контроль» можна сформулювати як системну діяльність інститутів громадянського суспільства чи окремих громадян з метою забезпечення й захисту прав і свобод людини, вирішення суспільно-значущих завдань, задоволення потреб та інтересів суспільства в цілому, встановлення відповідності функціонування органів публічної влади вимогам законодавства у процесі їх соціальної взаємодії з громадськістю, що спрямована на забезпечення ефективності державно-громадських відносин. Таке явище, як громадський контроль є досягненням сучасного суспільства і видається в якості однієї з його основних функцій та у ролі індикатора визначення ефективності цього впливу, спрямований на оптимізацію діяльності публічної влади.

У підрозділі 1.2. «Еволюція концепції громадського контролю» розкриті теоретико-методологічні засади розвитку інституту громадського контролю.

Розглядаючи будь-яке соціальне явище, інститут чи процес, ми неминуче звертаємося до його історичного коріння. Завдяки аналізу історії уявлення про громадський контроль можна побачити, що є в основі розвитку сучасної концепції громадського контролю закладені багатовікові знання науковців. Ідея контролю, його значення та функцій знаходить своє втілення в філософсько-правових роздумах як античних мислителів, так і мислителів Нового часу, відзначено, що сучасні уявлення про громадський контроль склалися в ході тривалої еволюції, що відображала видозміни соціальних стосунків і політичних систем. Звернення до витоків зародження ідеї громадського контролю є необхідною умовою розуміння її сучасного змісту.

Дослідження громадського контролю зустрічається в працях Платона і Аристотеля. Послідовник Аристотеля Полібій в своїх працях зазначає, що величі держави сприяє його стабільність, а саме повинні бути «пов'язані один з одним всі переваги форм правління, щоб не одна з них не концентрувала владу в одних руках. Цицерон припускав наявність системи

державного контролю - «справжність законів» повинні були перевіряти і зберігати цензори. Період Нового часу (XVI-XIX ст.) Характеризується бурхливим сплеском розвитку нових правових ідей, критикою монархічної форми правління, пошуком спільних позицій держави і суспільства за допомогою права. Ідеї суспільного договору, народного суверенітету, розвиток концепції правової держави - основні напрямки теоретико-правових навчань даного періоду.

Істотний внесок у розуміння громадянського суспільства та розвиток громадського контролю зробили такі вчені Російської Імперії (кінець XIX – початок XX ст.ст.), як: Н. Бердяєв, І. Ільїн, Б. Кістяківський, В. Ленін, П. Новгородцев, М. Сперанський, Б. Чичерін та ін.

Подальший вагомий розвиток досліджень громадського контролю здійснено за радянських часів, коли питання про правову природу контролю, хоча і переважно державного, почали порушувати такі науковці, як Я. Здір, О. Енок, М. Єропкін, Б. Лазарєв, О. Луньов, Б. Макаров, Н. Саліщева, В. Сорокін, С. Студенікін, О. Шоріна, Ц. Ямпольська та ін. Роботи зазначених авторів заклали теоретико-методологічний фундамент для системного вивчення відносин, що виникають у сфері громадського контролю та підходів до формування законодавства про громадський контроль.

Зроблено висновки, що громадський контроль є одним із найважливіших та основоположних елементів розбудови європейського, демократичного, правового простору на теренах держави України. Необхідним чинником, який обумовлює різні види контролю за бюрократією та вважається основою контролю є гласність діяльності органів державної влади. Ефективність громадського контролю, високий рівень довіри до органів державної влади може забезпечити лише відкритість процесів обговорення та прийняття державних рішень з різних питань. Таємною має бути лише інформація, поширення якої може завдати шкоди національним інтересам та безпеці держави. Однією з ознак розвиненої демократичної

системи є налагоджена взаємодія між органами державної влади і суспільством, а також практична діяльність з контролю зі сторони громадськості над діями органів влади. Відсутність ефективної взаємодії між органами державної влади і суспільством підриває ефективність не тільки державних інститутів, а й прийнятих ними рішень. Отже, розвиток демократичних засад української держави, закріплених в Конституції, вимагає забезпечення надійного громадського контролю над владою.

У другому розділі «Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду громадського контролю за діям влади» визначено, що в умовах інформаційної інтеграції та глобалізації не тільки суспільства, а й економічних процесів, вивчення позитивного зарубіжного досвіду набуває особливої важливості. Дослідження відповідного досвіду країн, що швидко розвиваються є доцільним тому що, проблеми організації та здійснення громадського контролю в Україні є очевидними. Актуальність вивчення даного аспекту обумовлює позитивний досвід громадського контролю в зарубіжних країнах та потенційна користь від його запозичення для України.

У підрозділі 2.1. *«Місце та роль громадського контролю за діями органів виконавчої влади в зарубіжних країнах»* визначено, що очевидним є той факт, що в нашій країні відсутній ефективний механізм громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування. Тому завданням вивчення системи громадянського контролю через призму досвіду діяльності громадських організацій та засвоєння відповідного успішного закордонного досвіду є виправданим та нагальним. Це, в свою чергу, спричинить позитивний імпульс для подальшого розвитку наукової думки в нашій країні з цього питання. Наукове дослідження позитивного досвіду громадського контролю за діяльністю органів державної влади з метою його подальшого застосування в Україні формує базу для практичного удосконалення чинного законодавства, яка б регулювала організацію та здійснення громадського контролю органів влади у всіх сферах діяльності.

Отже, аналіз зарубіжного досвіду щодо громадського контролю за діяльністю органів влади показує, що в Україні є раціональним посилення ролі громадського контролю та самоконтролю на всіх стадіях контрольної діяльності, урізноманітнення форм і методів контролю, удосконалення складової попереджувально-виховної мети контролю й шляхом запровадження нетрадиційних для України методів (примирення, різні прояви внутрішнього контролю, громадські консультації, відеозйомки, опіка, on-line режим). Поза увагою не потрібно залишаючи й традиційні методи і форми (перевірка, ревізія, рейд, огляд, моніторинг тощо).

У підрозділі 2.2. «Проблеми здійснення механізму громадського контролю за діями органів виконавчої влади в Україні» показано, що в умовах становлення незалежної, демократичної, соціальної, правової держави громадський контроль в Україні є невід'ємною складовою системи публічного управління та дієвим чинником розвитку суспільства, який забезпечує взаємозв'язок відносин між владою та громадськістю у стані демократії й стабільності. Тому формування стабільної та якісної системи громадського контролю стає першочерговим завданням. Однак не можливо створити ефективну систему, не враховуючи проблеми, які можуть виникнути в ході їх реалізації, тому доцільним є вивчення досвіду зарубіжних країн, щоб максимально уникнути повторюваних помилок та перейняти тільки дієві та позитивні моделі. Слід провести ряд реформувань системи громадського контролю для створення каналу зворотнього зв'язку між громадськістю та владними органами. Це, в свою чергу, спричинить позитивний імпульс для подальшого розвитку цих відносин та підвищить рівень довіри громадян до владних органів.

У третьому розділі «Напрямки удосконалення механізму громадського контролю за діями органів виконавчої влади в Україні» зазначено, що однією з найгостріших проблем залишаються питання нелегальної міграції іноземців на терени України. Дану ситуацію зумовило випереджаюче скорочення трудових ресурсів в країні, що призводить до зростання попиту в іноземній

робочій силі.

У підрозділі 3.1. «Ефективність використання зарубіжного досвіду механізму громадського контролю за діями органів влади в Україні» визначено, що для того щоб створити ефективну платформу щодо оптимізації своєї діяльності органам державної влади та органам місцевого самоуправління неможливо обійтися без підтримки зв'язків з громадськістю та міцного ланцюга зворотного зв'язку між державою та суспільством. Тому особливої актуальності набуває використання технології створення такого зв'язку, спрямованого на забезпечення діалогових відносин між державою та громадянином, урахування громадської думки, стимулювання громадської активності, підвищення авторитету та довіри до органів влади. Зроблено висновки що необхідно запровадити в Україні інститут муніципальних омбудсменів, які б обиралися населенням, для захисту муніципальних прав громадян і контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

У підрозділі 3.2. «Практичні рекомендації щодо підвищення ефективності здійснення громадського контролю за діями органів виконавчої влади» показано, що на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства та правової держави в Україні громадський контроль, що сформувався як концентроване вираження спільних інтересів та єдиної соціальної волі організованого суспільства, виступає консолідуючим чинником суспільного та державного життя. Низька ефективність громадського контролю є однією із причин модернізаційних складнощів у державі, що призводить до зростання деструктивних політичних, соціально-економічних та культурно-духовних явищ у суспільстві. В аспекті цього, проблематика ефективності громадського контролю набуває все більшої суспільної значимості.

Ефективний громадський контроль можливий тільки при забезпеченні реальної консолідації та координації можливостей органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства. Ефективність громадського

контролю є підсумком реально діючих демократичних принципів правової держави. Ефективність завжди пов'язана з отриманням результату, що є наслідком свідомої діяльності людини. Загалом ефективність громадського контролю певним чином виявляється, знаходить свій розвиток і конкретизацію в ефективності виконання рішень його суб'єктів.

Вагомою перешкодою на шляху належної організації контролю у сфері місцевого самоврядування є недоліки чинного законодавства, зокрема, недостатнє нормативно-правове забезпечення формування в державі цілісної системи контролю. Насамперед це стосується: загальної процедури контрольної діяльності; переліку суб'єктів, які мають право на здійснення спеціалізованого державного контролю, їх статусу, функцій і повноважень, взаємовідносин і підзвітності; суперечливість норм чинного законодавства; єдиного методологічного забезпечення державного контролю в частині встановлення системи показників, які відображають реальний стан дисципліни в органах місцевого самоврядування, та методики їх визначення; питання нормативного визначення основних критеріїв, за якими можуть плануватись програми перевірок.

А стосовно громадського контролю має діяти принцип «все, що не заборонено, дозволено», тобто контроль може здійснюватися у будь-яких формах, будь-якими способами, що не суперечать Конституції та законам України. Законодавець має сконцентрувати свою увагу насамперед на процедурних аспектах реалізації громадського контролю, встановленню обов'язків органів та посадових осіб місцевого самоврядування, відповідним чином реагувати на запити громадян та юридичних осіб.

Вагоме значення для удосконалення правової регламентації контролю у сфері місцевого самоврядування має зарубіжний досвід. Повністю копіювати зарубіжні моделі державного та громадського контролю в українську практику недоцільно, але врахування тенденцій розвитку контролю за органами та посадовими особами місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, вивчення їх переваг та недоліків допоможуть при

створенні оптимальної системи державного та громадського контролю в Україні.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, що полягало у з'ясуванні сутності та правових засад громадського контролю за діями органів виконавчої влади, розробці рекомендацій, формулюванні висновків і пропозицій, що сприятимуть подальшому розвитку та підвищенню ефективності громадського контролю й контрольної діяльності державних органів та посадових осіб.

З'ясовано, що сучасні уявлення про громадський контроль склалися в ході тривалої еволюції, що відображала видозміни соціальних стосунків і політичних систем. На основі проведеного історичного аналізу громадського контролю, вдалося прослідкувати сучасну концепцію розвитку даного феномену в Україні та його аспекти становлення в розбудові державності.

Однією з ознак розвиненої демократичної системи є налагоджена взаємодія між органами державної влади і суспільством, а також практична діяльність з контролю зі сторони громадськості над діями органів влади. Відсутність ефективної взаємодії між органами державної влади і суспільством підриває ефективність не тільки державних інститутів, а й прийнятих ними рішень. Отже, розвиток демократичних засад української держави, закріплених в Конституції, вимагає забезпечення надійного громадського контролю над владою. Окремі елементи цього контролю виникли в Україні разом із становленням інститутів демократії і громадянського суспільства. В той же час говорити про існування цілісної і ефективної системи громадського контролю поки неможливо. У цих умовах дослідження сутності, умов і чинників становлення громадського контролю, виявлення найбільш дієвих механізмів реалізації набуває особливої актуальності не тільки в теоретичному, а й у практичному аспектах.

Очевидним є той факт, що в нашій країні відсутній ефективний механізм контролю за діяльністю органів державної влади. На жаль, діюча система контролю в Україні не дає того позитивного ефекту, який ми бачимо за кордоном. Тому формування стабільної та якісної системи громадського контролю стає першочерговим завданням. Однак не можливо створити ефективну систему, не враховуючи проблеми, які можуть виникнути в ході їх реалізації, тому доцільним є вивчення досвіду зарубіжних країн, щоб максимально уникнути повторюваних помилок та перейняти тільки дієві та позитивні моделі. Слід провести ряд реформувань системи громадського контролю для створення каналу зворотнього зв'язку між громадськістю та владними органами. Це, в свою чергу, спричинить позитивний імпульс для подальшого розвитку цих відносин та підвищить рівень довіри громадян до владних органів.

Ігнорування законодавцем значення інституту громадського контролю призвело до фактичного накопичення у законодавстві правових норм, що не діють системно і узгоджено. У таких умовах необхідною є уніфікація правового матеріалу, з метою прийняття єдиного закону, яким необхідно регламентувати інститут громадського контролю. Також, дослідження показало відсутність ефективного механізму здійснення громадського контролю за діями органів виконавчої влади та небажання владних органів встановлювати зворотній зв'язок для надання відповідної інформації та повноцінного функціонування двосторонніх стосунків за зразком європейських країн.

Підвищення ефективності громадського контролю вимагає впровадження і наявності комплексу заходів організаційно-правового та іншого порядку, зокрема: подальше створення та вдосконалення нормативно-правових засад громадського контролю за діяльністю органів публічної влади; забезпечення загальнодоступності громадського контролю; вивчення громадської думки; захист громадян від переслідування з боку органів публічної влади у зв'язку з їх участю у проведенні громадського контролю;

забезпечення контролюючих впливів суб'єктів громадського контролю; вдосконалення форм реалізації громадського контролю; відповідальність представників органів публічної влади за невиконання покладених на них обов'язків; підтримка самоорганізації громадських об'єднань, духовно-ідеологічний та культурний розвиток громадян; забезпечення відкритості та доступності органів публічної влади; модернізація системи засобів масової інформації та ін. Ці заходи дозволять оптимізувати контрольну діяльність громадськості у сучасній правовій державі.

АНОТАЦІЯ

Актуалізація вивчення теоретичних засад громадського контролю викликана тим, що це поняття вимагає особливої уваги та опрацювання, оскільки у сучасній теоретико-правовій доктрині є недостатньо дослідженим та обґрунтованим. Комплексний підхід до опрацювання та чіткість розуміння сутності громадського контролю дозволять уникнути проблем при практичній реалізації низки конституційних прав і свобод громадянина і людини.

Контроль проводиться для перевірки діяльності суб'єкта, з метою встановлення її відповідності правовим нормам і є одним з елементів державно-громадського управління. Контрольна діяльність обумовлена необхідністю регулювання відносин між людьми, дозволяє їх змінювати, балансувати на всіх рівнях державно-громадської системи управління.

Участь в управлінні справами держави щільно пов'язана з реалізацією принципу народовладдя. Науковцями наголошується на пріоритетності права участі в управлінні державними справами серед політичних прав громадян, що відображають демократичну природу взаємовідносин громадян із державою та покликані забезпечити захист людей від будь-якого обмеження їх свободи.

Проблема управління справами держави багатоаспектна, що дозволяє дослідникам і практикам розглядати її: як одну із засад конституційного ладу; як різновид соціального управління; як складову інституту

народовладдя; як діяльність громадян за рішенням загальнодержавних питань тощо. Важливим є розгляд загальних положень участі громадян в управлінні справами держави.

Питання підвищення ефективності функціонування інститутів громадянського суспільства в цілому і системи громадського контролю як складової його частини є особливо актуальними. Разом із тим, актуальність дослідження ефективності громадського контролю визначається: відсутністю в Україні єдиної науково обґрунтованої теорії ефективності громадського контролю за діяльністю органів публічної влади; важливістю у зв'язку з перспективами інтеграції України в європейське політичне співтовариство, де принцип ефективності громадського контролю є одним із стандартів концепції розвитку відкритої держави.

Ключові слова: громадський контроль, політичні системи, громадянське суспільство, суспільство, демократія, гласність, контроль, влада, держава.

ANNOTATION

The updating of the study of theoretical aspects of the gromad control of the challenge is due to the fact that this concept implies a special emphasis and definitions, since in the current theoretical and practical doctrine it is unjustifiably investigated and substantiated. A comprehensive approach to defining and clarity of understanding of the essence of public control will avoid problems in the practical realization of a number of constitutional rights and freedoms of a citizen and a person.

The control is carried out to verify the activity of the subject, in order to establish its compliance with legal norms and is one of the elements of public administration. The control activity is conditioned by the need to regulate the relations between people, allows them to change, to balance at all levels of the state and public control system.

Participation in the management of state affairs is closely linked with the realization of the principle of democracy. The scholars emphasize the priority of

the right to participate in the management of state affairs among the political rights of citizens, reflecting the democratic nature of the relations between citizens and the state and designed to ensure the protection of people from any restriction of their freedom.

The problem of managing state affairs is multifaceted, which allows researchers and practitioners to consider it as one of the fundamentals of the constitutional system; as a kind of social management; as a component of the institution of democracy; as the activity of citizens in the decision of national issues, etc. It is important to consider the general provisions of the participation of citizens in the management of state affairs.

The issue of improving the efficiency of the functioning of civil society institutions as a whole and the system of public control as a component of it are particularly relevant. At the same time, the relevance of the study of the effectiveness of public control is determined by: the absence in Ukraine of a unified, scientifically sound theory of the effectiveness of public control over the activities of public authorities; the importance of the prospects of Ukraine's integration into the European political community, where the principle of the effectiveness of public control is one of the standards of the concept of an open state.

Key words: public control, political systems, civil society, society, democracy, publicity, control, power, state.